

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Zdeňka Zrůsta

Liberální nacionalismus Yael Tamir: teorie a polemika

Diplomová práce rozebírá teorii liberálního nacionalismu od Yael Tamir a v návaznosti uvádí některé polemiky (zejména Mayerfeld, Yack, Gaebler), na které navazuje autor vlastními kritickými poznámkami na adresu celého tohoto pokusu smířit nacionalismus a liberalismus v jedné věrohodné politické ideologii, která by byla vhodným zdrojem legitimizace soudobých liberálních demokracií.

Nicméně otázka, kterou si autor v práci klade, se neomezuje pouze na teoretický rozbor ideologie, ale týká se spíše životaschopnosti liberálního Západu a jeho ideologické obranyschopnosti před soudobými vyzvateli, z vnějších jmenuje Rusko a Čínu, z vnitřních pak neliberální demokracii v podání Victora Orbána. Liberalismus je zřejmě v úzkých, jak soudí, a zajímá jej, zda by pomohlo, kdyby se sloučil s nacionalismem, který je považován za protivníka, a dal vzniknout nové ideologické základně v podobě nacionálního liberalismu, jak navrhuje Yael Tamir. Takováto formulace otázky ovšem vzbuzuje pochyby, zda ji lze zodpovědět předvedeným způsobem výkladu.

Základní charakteristika práce. Třeba říci, že práce splňuje všechny náležitosti kladené na diplomovou práci.

a) Má vhodnou strukturu. V úvodu autor formuluje své téma a otázky, kterými se bude zabývat. Následující výklad je rozdělený do tří kapitol. Nejprve autor rozebere základní koncepty, jako liberalismus, nacionalismus a upřesní metodologická východiska. Ve zkoumání vhodně uplatnil metodologii M. Freedena. Vychází z jeho pojetí liberalismu jako politické ideologie a využívá i jeho pojetí „řídke“ ideologie, které lze využít při rozboru nacionalismu. V neposlední řadě jeho myšlenky připomíná i při výkladu Tamirové liberálního nacionalismu, neboť se její teorií také zabýval. Třeba ale říci, že pro Freedena není nijak překvapivé, že se politické ideologie navzájem prolínají a různě slučují a rozdělují, a pochybuji, že by se ptal, zda je to dobře nebo špatně, spíše by jej zajímalo, jaká struktura hlavních, sousedních a periferních konceptu takto byla vytvořena a jak se v této jejich konstelaci proměnily jejich významy. Druhá kapitola je věnována teorii liberálního nacionalismu v podání Yael Tamir a ve třetí kapitole se pak autor věnuje polemice ze strany kritiků a připojuje vlastní poznámky a námítky. Nakonec se tedy vrací ke své původní otázce, zda spojení liberalismu a nacionalismu v podání 6) v současnosti čelí antiliberální vlně.

b) Autor má solidní teoretické zázemí, ze kterého ve své práci čerpá. Seznam použitých knih je uveden na konci práce a při výkladu na ně průběžně odkazuje. Články povětšinou cituje z internetových zdrojů, ale myslím, že i to je provedeno náležitým způsobem.

c) Ve své práci autor prokázal schopnost analytického myšlení, osvojil si množství teoretické literatury, kterou dokázal tvořivě využít při výkladu. Jazyk použité práce je občas krkolomný, ale dostatečně srozumitelný, jen někdy je na štíru s češtinou, viz věta z úvodu: „Jakékoliv další potenciálně problematické definice pro efektivní analýzu, které mohou vyvstat například z rozdílnosti termínů v češtině oproti angličtině, budou rovněž adresovány v metodologické části.“

d) Základní výhrada je metodologická a týká se toho, že analýzou ideologie nelze zodpovědět otázku, kterou si autor klade, totiž zda daná ideologie je schopna, nebo není schopna napravit politickou praxi. Jedná se o nepochopení vztahu ideologie a politické praxe, které prolíná celou diplomovou prací. Michela Freedena se v tomto ohledu autor bohužel nedrží. Vidět je to hned z počátku, když o režimu liberální demokracie mluví jako o „aplikovaném liberalismu“, jenomže liberální demokracie může vskutku aplikovat liberalismus, ale také spolu s ním socialismus, nebo nacionalismus, nebo zelenou ideologii atd. v různé kombinaci. Kombinace různých i protikladných ideologií ještě nedokazuje, že daná ideologie je v krizi, nebo zda tyto kombinace jsou dobré nebo špatné, natož, aby se z toho dalo vyvodit, že je v krizi politický režim, který ideologie ospravedlňuje a chce měnit. Pro studium ideologií je relevantní otázka spíše to, zda daná ideologická kombinace dokáže pospojovat různorodé koncepty do věrohodného celku, který přijímají za svůj příznivci dané ideologie a zda rozumí tomu, co mají podle ideologie dělat. Při tom navíc třeba odlišovat rovinu ideologie a rovinu politické teorie. Politická teorie pak logicky cizeluje jednotlivé pojmy a jejich vztahy. Liberální nacionalismus Yael Tamir třeba považovat spíše za politickou teorii než za ideologii. Důležité je, že diplomová práce řadu teoretických konceptů Yael Tamir se znalostí věci analyzuje a v konfrontaci s jejími kritiky přináší řadu cenných poznatků.

Diplomovou práci navrhuji klasifikovat známkou velmi dobře.

Doc. PhDr. Milan Znoj

V Pořešinci, dne 28.8.2022